

פרוטוקול מס' 191
מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג' י' בסיוון תשל"ו - 8.6.76 שעה 08.30

נ כ ח ר :

חברי הוועדה: ב.צ. קשת - מ"מ יו"ר
י. בארי
א. גיבלבר
א. הדליץ
א. ורדיגר
ד. קורן

מוזמנים:

נ/מ י. קרתי - משטרת ישראל
נ/מ א. לוי -
נ/מ נ. ששון -

מזכיר הוועדה:

י. ברזני

ר ש מ ה :

א. אדלר

סדר-היום:

המסך הדיון בהצעות למה"י של ח"כ
מ. שחל וא. אולמרט בענין סחיטת
דמי חסות.

1764.

(נאג' 9.6.76 ביום)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ב.צ. קשת:

ג/מ.א. לוי:

בישיבה קודמת נשאלתי ע"י חברי הוועדה גם בנוגע לסד"ח וגם בנוגע למועדוני קלפים. מה שהתחדש מאותה ישיבה הוא שחלק מאנשי החבורות הללו - כמו חבורת פנטומס מהרצליה - כבר באו על ענשם, כ-11 חשודים נשפטו לתקופות מאסר שונות. משה סעדיה, החשוד בפרשת סחיטת כספים מרוכלים קטנים בשוק הכרמל, נשפט גם הוא ל-5 שנות מאסר. יחד עם זה, לצערנו ממשיכות להגיע ידיעות על המשך התופעה הפלילית הזאת, ואנחנו מטפלים בה בכל המישורים, כשהעיקרי הוא המישור המודיעיני. משום שאחד הקשיים העיקריים הוא שהמתלוננים אינם מגיעים ואינם מגישים תלונה, ותפקידנו הראשון הוא לשכנע אותם שיגישו תלונות במסגרת הדרך הטובה ביותר היא ע"י דוגמאות מן העבר, ע"י מתן שמירה והגנה למתלונן וכו'.

שלמה סעדיה משוק תלפיות נשפט ונדון למאסר. בשוקים אחרים, כמו שוק הכרמל, שוק התקווה ושוק העליה, אנחנו מחזיקים את היד על הדופק. בשוק התקווה היה שקט עד כה. לאחרונה הגיעו ידיעות - עדיין לא על סחיטות ממש אלא על גניבת כלי-עבודה (בעיקר מאזניים) מרוכלים והחזרתם תמורת תשלום. התופעה הזאת חוסלה על ידינו, והחשודים נעצו.

בשוק העליה נעמרו האחים אהרוני (שנים מהם קטיינים), ויש לנו עיקוב מתמיד אחר הידיעות של סחיטות מסבלים באזור התעשייה של בת-ים, כשהכוונה של הסוחטים היא לאלץ את בעלי העסקים להשתמש אך ורק בשירותיהם שלהם.

אלה הפרטים שרצייתי להוסיף על מה

שמסרתי בישיבה הקודמת.

ג/מ.צ. שרון:

שטח העבודה שלי הוא סד"ח במחוז הצפון. מאחר שהיו הגדרות שונות מה זה סד"ח (סחיטת דמי חסות) - אני רוצה לחלק את הנושא למספר רמות.

ישנו הסד"ח הקלאסי - התארגנות של קבוצת עבריינים במטרה לכבוש לעצמם שטח חסות בו הם מפעילים לחצים לקבלת דמי חסות.

רמה אחרת היא הסד"ח-המתוחכם, כאן אין מדובר בדרישה לדמי חסות דווקא, אלא שהסחטנים יוצרים מצב בו לא ייתכן ניהול של פעילות כלכלית נורמלית מבלי שהם יקבלו טובות-הנאה, כמו הפרשה של בית-המטבחים בחיפה.

ויש מה שנקרא "מיני-סד"ח" - תופעה של קבלת שירותים ללא תמונה בבתי-קפה, מסעדות, בארים, עסקי שעשועים וכו'.

יש גם סד"ח בקרב העבריינים בינם לבין עצמם - אחד הביטויים של ההיררכיה בעולם התחתון. בנושא זה כמוזן אין הקרבנות פונים למשטרה. הרקע לסחיטות אלו הוא תשלומי כופר עבור עדות מרשיעה של עבריינין אחד כלפי השני, או סחיטות קבועות מפרוצות וטרסוריי-זונות. התופעה הזאת קיימת בעיקר בחיפה.

רבות נכתב על סד"ח בחיפה. הנסיון הראשון של התארגנות עבריינים למטרה סד"ח היתה עוד ב-1971. בראש הקבוצה עמד אחד העבריינים המסוכנים והאלימים שידענו - חיים לברטי. הקבוצה הזאת ניסתה להשתלט על בארים ומועדוני-לילה, ע"י כניסה למועדונים, הפרת הסדר וגרימת נזק, כשמיד לאחר מכן נכנס אדם לבעל המקום ואומר לו: כדאי שמישהו ישמור לך על המקום. משטרת חיפה טיפלה במקרה מיד בתחילתו. היא עצרה והזהירה את הנוגעים בדבר.

נ/מ נ. ששון:

הנושא חזר ועלה בשנת 1973, כשאותה קבוצה ניסתה והצליחה לגבות דמי חסות משמונה בעלי בארים ומועדוני-לילה בעיקר בעיר-התחתית - בסכומים שנעו בין 200 ל-1750 לירות לחודש. האמצעי הקיצוני ביותר בקבוצה זו היה יריות באחד מבתי-הקפה ופגיעה במקום ע"י מכונית שנכנסה לתוכו. האנשים נעצרו והובאו למשפט. אחד מהם יצא זכאי, ושלושה נדונו. חיים לברטי עצמו עזב את העיר, וכשחזר כעבור זמן מה - כבר הפסיד את מעמד הבכורה שלו בין העבריינים, והקבוצה התפרקה.

במחצית 1974 היו יריעות שקשרו מקרה של הצתה בבאר "ואסילי הקדוש" עם נסיונות של סד"ח. הטענות הללו לא אומתו. ההמשך היה ב-1975. ביזמת המשטרה עלינו על קבוצה של שלושה אנשים מקריית-ים, בני משפחת אזולאי, שנהגו לגבות דמי חסות מבעלי עסקים במרכז המסחרי של קריית-ים. הנסחטים אזרו עוז ומסרו עדויות במשטרה, והאשמים הועמדו לדין ונדונו, האחד ל-51 חדשי מאסר, והשניים האחרים לשנתיים מאסר. התופעה חוסלה גם בקריית-ים.

באותה שנה צץ גם הנושא של שוק תלפיות. אז הגיעה תלונה של בעל אטליז בשם דואק נגד האחים סלמן שנהגו לסחוט כספים ממנו ומבעלי חנויות אחרות בשוק, וכשהוא סירב בשלב מסויים לשלם - ירו לעברו. בהמשך לכך התנכלו גם לפועל ערבי שעבד אצלו. האחים סלמן נעצרו והועמדו לדין, אך לצערנו זוכו (נדמה לי שניהמ"ש לא האמין למתלוננים, ולא היו לנו תכחות מספיקות). לאחר מכן היה מקרה נוסף אצל אותו בעל אטליז, ב-21.12.75, כשנזרק רימון לתוך האטליז ונגרם שם נזק כבד. המתלוננים קשרו את המקרה הזה לסד"ח, והחשירו שוב את משפחת סלמן. האחים סלמן נעצרו שוב, ובעקבות חקירה נמרצת עלינו על האיש שביצע את המקרה, והוא הובא לדין. הוא טען שעשה זאת תמורת כסף, כשליח של מישהו בשם גבאי ששלח אותו לזרוק את הרימון, לא עבור משפחת סלמן. אנחנו מצדנו יודעים שקיים קשר בין אותו משה גבאי לבין משפחת סלמן, ומשפחת סלמן אכן עומדת מאחורי המקרה הזה. אין בידינו להוכיח זאת; אלו הן יריעות שיש לנו בעקבות החקירה והמידע שקיבלנו.

נ/מ י. קרת:

זורק הרימון נתפש תוך כדי נסיון למכור רימון לערבי. כדאי שתדעו מי הם האנשים הללו.

נ/מ נ. ששון:

הוא ניסה באמת למכור רימון לערבי ממגדל-כרום.

ההמשך היה בפברואר 1976. הוגשה תלונה של רוכל ערבי בשוק תלפיות נגד עברייני בשם סוויסה שדרש ממנו דמי חסות, 50 לירות לשבוע. סוויסה נעצר, ותוך כדי החקירה ובעקבות מידע שנתקבל על מקרה דומה אספנו נגדו הוכחות. אברהם סוויסה יושב ועריין מחכה למשפט. מאז שקט בשוק תלפיות. יש לנו מידע שאותו אברהם סוויסה לא עשה מה שעשה על דעת עצמו אלא כשליח של שלושה אחים ממשפחת שרביט, אנשים שהופיעו בשוק שנים אחדות קודם לכן, ולאחרונה קנו להם שם דוכן ומנהלים עסקים בשוק. אין בידינו אישור למידע זה. אני אישית נוטה להאמין שהם אכן עמדו מאחורי שתי הסחיסות הללו.

מה שנוגע לאחים סלמן שהזכרתי: אחד

מהם הוא נדקדמן כרוני, ולהערכתנו איננו פעיל. השני - מאז מקרה הרימון לא קיבלנו מידע שהוא ממשיך לסחוט כספים בשוק תלפיות, אבל הוא יושב עכשיו במעצר בעקבות פרשה אחרת: איום על מנהל המנגנון בעיריית חיפה בדרישה לקבל קיוסק או "החזרה לעבודה". איזו עבודה? - מתברר שבמשך 4 שנים היה מקבל משכורת מעיריית חיפה מבלי לעבוד, ומשפוטט -

נ/ם נ. ששון:

בא ואי"ם. בכך אני מקווה שמשפחת סלמן יורדת מן הפרק. נשארה משפחת
שרביט, שנמצאת תחת מעקב שלנו. לאור ההתעוררות הציבורית בנושא הם
הקפידו את פעילותם.

המשטרה נוכחת מאד בשטח. אף פתחנו שם
נקודת משטרה, ובמשך תקופה מסויימת אף הפעלנו סיורי מג'ב נוסף לסיור
המשטרה הרגיל.

בעיר התחתית בחיפה ישנו "השוק
התורכי". גם שם שמענו בדצמבר 1975 כאילו קיימת התופעה הזאת. פרץ
שם ריב בין שלושה עבריינים, כשאחד מהם ירה בחבריו. שלושתם נעצרו.
היורה טען שהשניים האחרים ניסו לסחוט ממנו כספים, ואף רמז שמוחטים גם
מבעלי עסקים אחרים. בדקנו את טענתו, אבל היא לא אומתה. אני אישית
מאמין שבשוק-התורכי לא קיימת התופעה הזאת. משום שיש לנו מידע לפיו
הרקע לאותה מריבה לא היה סחיטה אלא סכסוך בין השלושה על רקע של
משחקי קלפים. כל שלושת העבריינים נמצאים בינתיים במעצר עד להעמדתם
לדין.

בשוק-הרוכלים בחיפה (על-יד הכניסה
לעיר) קיבלנו מידע על קבוצת עבריינים שבראשה האחים קובי (לאחד מהם
יש טנדר להובלות בשוק). אנחנו יודעים שקבוצה זו עוסקת בגניבות
והתפרצויות, בין השאר בשוק עצמו. באוגוסט 1975 הם ניסו לסחוט כספים
מבעלי חנויות בשוק, בצורה של קבלת הלוואה. אחד מבעלי החנויות אף
חדר בהם שהשליכו בקבוקים ריקים לחנותו משום שסירב "להלוות" להם כסף.
בדקנו, ולא הצלחנו להוכיח. בעל חנות אחר טען שהאחים הללו מבקשים
לקבל חזקה על עסקי הסבלות במקום. שוב עצרנו אותם וחקרנו אותם, אבל
הדבר לא הוכח. לאחרונה חלה "התמסדות" של נושא הסבלות בשוק ע"י האחים
קובי, אם כי כרגע שורר שקט במקום ואין הפרעות.

מה שנוגע לסד"ח-מתוחכם: יש לנו דוגמה
של עובדת באחד הבארים, שהעבריינין שהעסיק אותה החתים אותה על התחייבות
שאם תפסיק את העבודה אצלו - היא תשלם לו 5,000 ל"י. היא התחילה
לעבוד אצלה, אבל התנאים שהעניק לה היו כאלה שנאלצה לעזוב, והיתה
חייבת לו 5,000 ל"י. לאחרונה שמענו שבעל הבאר החדש שאצלו היא עובדת
עתה משלם עבודה חלק מהחוב. היא איננה מוכנה להתלונן, ובידי הסטן
יש מסמך התחייבות חתום על ידה כחוק.

אנחנו יודעים לפחות על שני עבריינים
מועדים שמוחטים כספים מפרוצות וטרסורים. הם נמצאים במעצר. מאחד
הטרסורים סחטו 25 אלף לירות. כשבאנו לנסחט - הוא אישר זאת בחצי-פה,
אבל כמוכן לא היה מוכן להגיש תלונה.

לגבי מגדל-העמק: הפרשה פורסמה בשעתו
בציבור. ב-12 ביולי נתקבל מידע על שלושה תושבי מגדל-העמק שהחתימו
קרוב ל-50 בעלי חנויות במרכז המסחרי על הסכם לתשלום של 50 לירות
לחודש תמורת שמירה שהם יבצעו כביכול. בפועל הם לא ביצעו את השמירה.
אבל מעניין שבאותה תקופה פחת מספר ההתפרצויות והגניבות באותן חנויות.
עצרנו את העבריינים, והתופעה פסקה. לאחר מכן הם ניסו להשיג רשיון
לחברת שמירה. הרשיון לא ניתן, והם הפסיקו את פעילותם.

א. גיבלבר: יש מסמך-אזרחי במגדל-העמק?

נ/ם נ. ששון: כן.

מה שנוגע לתופעה של קבלת שירותים
ומצרכים ללא תמורה ("מיני-סד"ח") - התופעה הזאת קיימת בישובים רבים
באיזור המחוז, כמו טבריה, קרית-שמונה, גבעת-אולגה, נוסף לערים

נ/מ נ. ששון:

הגדולות חיפה ונתניה. אנחנו מתייחסים למקרים אלה בחומרה רבה, והטיפול בהם הוא נמרץ ביותר, כי לדעתנו עלולה התופעה הזאת להתפשט לסדר קלאסי.

האם הקבוצה בהרצליה לא כך התחילה? היור ב.צ. קשת:

נ/מ א. לוי:

קבוצת פנטומט באמת התחילה בזה. לאחד מכן בא ראש הכנופיה, באשירי, אל בעל העסק ואמר לו: בעד הנזק שגרמתי לך - ישבתי במעצר. את הנזק אני מעריך ב-3,000 ל"י; את המעצר אני מעריך ב-4,000 ל"י, ולכן אתה חייב לי עוד אלף לירות.

נ/מ נ. ששון:

אנחנו מטפלים גם במקרים הללו באורח נמרץ: מיד עם קבלת התלונה אנחנו עוזרים את האיש, חוקרים מהר, מנסים לעודד עדים למסור עדות, ופונים לביהמ"ש להוציא פקודת מעצר עד להעמדה לדין.

יש מספר מספיק של מתלוננים? א. הרליץ:

נ/מ נ. ששון: לא. וזאת באמת בעיה.

בחדשים ינואר-אפריל פתחנו 34 תיקי חקירה בגין סחיטות, לעומת 22 בתקופה המקבילה בשנה שלפני כן. כלומר, יש עלייה של 50% במספר תיקי הסחיטות מהסוג הזה. לנו נראה שהגורם לעלייה בהיקף הסחיטות איננו ריבוי המקרים, אלא ריבוי מספר האנשים שהיו מוכנים לבוא ולהתלונן. יש כיום יותר תודעה בקרב ציבור הנסחטים לבוא ולהתלונן, וזה בעקבות העירנות של הציבור בכלל, בעקבות מידת היכולת הכלכלית של הנסחט להמשיך ולשלם, ובעקבות הפעולה התקיפה של המשטרה.

אם לסכם את הנושא: תופעת ה"פרוטקשן" היתה קיימת בחיפה במשך תקופה ארוכה, תוך החלפת העוסקים בדבר. אלא שמימדיה ומספר העוסקים בה היו מצומצם יותר. המוקדים היו בשוק תלפיות, בשוק הרוכלים, בבארים, במועדוני לילה - בעיקר בעיר התחתית - ובמרכז המסחרי בקרית-ים. התופעה היתה קיימת גם במגדל-העמק. רוב המעורבים בה נמצאים במעצר עד להעמדתם לדין.

לפי הערכתנו כיום המוקדים הם בארים ומועדוני-לילה בעיר התחתית (קיים מידע שנמצא בבדיקה); בשוק תלפיות נראה שחלה רגיעה מסויימת, אם כי ייתכן שהתופעה לא חוסלה כליל. הוא הדין לגבי שוק הרוכלים. וכן קיימת התופעה של סחיטות מפרוצות וסרסוכים. במגדל-העמק נראה לנו שהבעיה חוסלה. בטבריה היו מקרים שקשה להגדירם כסוד"ח; אולי יותר מיני-סוד"ח. המתלוננים סירבו בתוקף להגיש תלונה. ידוע לנו על מקרה אחד של נסיון סחיטה מבעל מועדון-קלפים שסירב לשלם וסגר את המועדון.

אנחנו נמצאים בשלב של לימוד ואיבחון התופעה והיקפה. קשה לי לומר שהחדירה המודיעינית שלנו בשל זה עמוקה ומקיפה עד כדי אפשרות לקבל תמונה ברורה של הנושא. אנחנו עושים בכיוון זה הוקצו אמצעים לצורך זה, תיגברנו את כוח האדם העוסק בנושא, תכננו קבלת אמצעים נוספים (עדיין לא קיבלנו את כולם). במטה הארצי הוקמה היחידה המיוחדת המטפלת בנושא ומרכזת אותו, מכוונת ומדריכה, ואף מפעילה בעצמה מקורות במקומות מסויימים. בו בוד עם הפעילות הזאת אנו מטפלים גם במידע שמתקבל ע"י עוריות של הנסחטים, עוקבים אחר החשודים,

נ/מ נ. ששון:

עוזרים אותם, לעתים מטפלים ע"י חקירה ולעתים - באזהרה. אלא שבלי עדות של הנסחטים בדרך כלל נגמרת החקירה בשחרור העוזרים, ואנשים נמנעים לעתים קרובות מלהעיד מחשש לבטחונם. אנחנו ממשיכים בפעולות הרתעה ע"י פיקוח וסיוורים גם ע"י יחידות אבטחה שלנו.

נ/מ י. קרתי:

כל הזמן יש התחדשויות והתפתחויות בנושאים הללו. יו"ר ועדת הפנים ח"כ ארידור אמר בשעתו שבכוונתו לזמן את האנשים בשטח כדי לשמוע מהם דברים ממקור ראשון. דברים כלליים יותר שיש לי לומר - אומר בישיבה אחרת, כשיתקיים הדיון המרכזי.

נ/מ ששון חזר כמה פעמים על המונח

"סירבו להגיש תלונה" לגבי קרבנות הסחיטה, ואני רוצה להסביר: אין הכוונה היא שהמסטרה יושבת ומחכה לאנשים שיבואו להגיש תלונות. מדובר כאן בסירוב ורתיעה להעיד או למסור מידע שיוביל למעצרו של העבריינים, אם מחשש של פגיעה או משום שהקרבנות עצמם מעורבים בפרשות והם בעצמם על סף החוק.

יש כאן תופעה שנרמז עליה אבל לא

הודגשה די הצורך: נסיונותיהם של הסחטנים להתעטף בגלימה של חברות שמירה לגיטימיות. הכיסוי הזה, של חברות שמירה רשומות ומוכרות, יוצר תופעה חמורה מאד, אם כי מבחינה אחרת היא חיובית: טוב שהשמירה תהיה מאורגנת ע"י חברה רשמית רשומה. אבל הדבר עלול גם לשמש מסווה לעסקי סחיטה. עד היום אין לנו ראיות למקרים שחברת שמירה רשומה השתמשה באמצעי סחיטה או איומים כדי לכפות את שירותיה על לקוחות, אבל זוהי שאלה שצריך לתת עליה את הדעת, כשהקושי כאן יהיה להפעיל את המנגנון שהוקם עפ"י חוק שירותי השמירה. בשל הכרמל עד כמה שידוע לי גביית דמי השמירה בעשית ע"י חברת שמירה רשומה. נראה מה יהיו ההתפתחויות.

היו"ר ב.צ. קשת:

פעם, בעת סיור שערכנו, ניגש אלי אחד השומרים הללו, שהוא שופר במוסד לילדים, הפנה אלי את נשקו ואמר: "נכון שאתה חבר כנסת? ברור שהיה מדובר כאן באדם לא מאוזן, שמלכתחילה אסור היה למסור נשק בידו.

י. בארי:

אסור לאדם לעסוק בשמירה על טוב מסויים של עסקים המפורטים בתוספת לחוק, אלא אם כן קיבל רשיון מראש מהמסטרה.

נ/מ י. קרתי:

אסור לתת נשק בידי שומר לפני שהאיש נבדק במסטרה. אלא שהבעיה היא כי חברות השמירה מעסקות עשרות אלפי עובדים, שומרים מתחלפים מדי יום, וקצב הבדיקות איננו מדביק את קצב התחלופה.

נ/מ נ. ששון:

הייתי רוצה לעמוד במלים אחדות על פרשת מלון "פארק" בנתניה. כזכור, כלי התקשורת קשרו את ההצחה במלון עם בעיה של סד"ח. עצרנו את החשודים. יש לנו הודאות בניצוץ המעשי. חמישה אנשים מעורבים בכך. בחקירה התברר שאין לזה קשר עם סד"ח. גם המתלוננים עצמם טענו שלא היה כאן נסיון של סחיטת דמי חסות. בעלי המודעון פשוט רצו לשמור על רמתו של המקום, ומספר עבריינים שרצו להיכנס - עוכבו, וההצחה הייתה נקמה על הסירוב להכניס אותם.

י. בארי:
אני רוצה להתייחס לדבריו של נ/מ קרתי.
בענין שירותי השמירה. החוק תובע קבלת
רשיון מאת ועדה כדי לפתוח משרד לשירותי שמירה. נוסף על כך נאמר בחוק
שלא יעסוק אדם בשמירה בסוגי מקומות שקבע שר המשפטים באישור ועדת
החוקה אלא אם כן בידו רשיון לכך מאת הוועדה. אחד הליקויים הוא בכך
שאינן מעקב אחר ביצוע התנאים ואחר פעולתן של חברות השמירה. העסקים
שלגביהם טעון הרשיון לשמירה אישור מאת שר המשפטים כוללים דיסקונטים,
בתי הארחה, בתי-קפה, חנויות תכשיטים וכו' וכו'. מה המצב בשטח זה?

ד. קורן:
האם החוקים בענין סחיטת דמי חסות
אינם רכים מדי והענשים קלים מדי,
לנוכח התופעה הזאת המתפשטת בארץ? והאם המשטרה היתה ממליצה על הגדלת
הענשים או על סגירת מקומות מופקפקים, כלומר נקיטת יד קשה יותר בענין
זה? מהו העונש המוטל היום על סחטנים ומאיימים?

א. הרליץ:
באיזו מידה הנשק הרב שנמצא כיום
בידי אזרחים (חיילים שבאים הביתה
עם נשקם, אנשים שיש להם רשיון לנשק וכו') משפיע על כל הפרשיות הללו
שאנו דנים בהן?
האם התנאים לקבלת נשק משביעים רצון
לדעתכם? בנושא זה אנחנו יודעים שקיימות שתי רשויות, ולוועדת הפנים
יש אלרגיה כלפי כפילויות. האם יש לכם המלצות גם בענין זה?

י. בארי:
באיזו מידה העובדה שצה"ל מגייס עכשיו
לצבא אלמנטים שבעבר נמנע מלגייסם
משפיעה על הנעשה בעולם הפשע ולהגברת השימוש בנשק בסוגיה זו שבה
אנו דנים?

היו"ר ב.צ. קשת:
האם לדעת נ/מ ששון היקף הבעיה במחוז
הצפון אכן מצומצמת כפי שהוא תיאר?
האם לדעתך המימדים אינם גדולים יותר? האם מחוז הצפון נחשב מחוז
"נחשל" בשטח זה לעומת המחוזות האחרים?

אמרת שלמתלוננים ב"תנת הגנה ע"י
המשטרה. הייתי מבקש לפרט: באיזה סוג של הגנה מדובר? האם הכוונה היא
לכך ששוטר מסתובב בשוק, או ששומרים על האיש בביתו, וכו'?

לא הזכרת בדברך את נצרת-עלית ולא
את עכו. מה המצב שם?

מה המצב במקטור הערבי? במחוז הצפון
יש ישובים ערביים רבים, די מאוכלסים. האם התופעה הזאת קיימת גם שם?
שמענו שהפשיעה בכלל עלתה בנוער הערבי בתקופה האחרונה. האם גם בסוג
זה? והאם יש שותפים מבני המיעוטים בפשיעה במקומות היהודיים?

ושאלה לנ/מ קרתי: האם יש קו ארצי
ברור במלחמה בסוג זה של פשיעה, או שזוהי יזמה של המחוזות? לא הבנתי
את ענין היחידה המיוחדת, והאם היא פועלת בידיעת המחוזות או באופן
עצמאי. האם המרכז שולח שוטר ללא מדים למקום פלוגי מבלי שהאחראים
ל אותו מקום מטעם המשטרה יודעים על כך?

האם אתם משתמשים במידה מספקת בהחדרת
אנשים מטעמכם, שאינם מוכרים במקומות כאלה - מועדוני-קלפים וכו' -
כדי שיוכלו אח"כ להעיד על הנעשה שם? אני יודע שזה נעשה, אבל האם זה
קיים במידה מספקת?

ב/מ.נ. ששון:

לשאלה האחרונה: זוהי אחת השיטות המקובלות במודיעין, ואנחנו משתמשים בה. קשה לומר שבמידה רצינית ומקפת, כי הבעיה רצינית. אבל אנחנו משתדלים, במקומות שבהם לא מצליחים להחדיר אנשים שלנו, לקשור קשרים עם העובדים במקום או עם אנשים שמבקרים שם לעתים קרובות.

אין מידע על קיום התופעה הזאת במקטור הערבי, ואני גם מאמין שהיא לא קיימת שם. אני עובד במקטור הערבי זה שנים רבות, ועוד לא שמעתי על כך. קיימת התופעה של המיני-סד"ח פה ושם, של סחירות קטנות ובריונות. אבל תופעת הסד"ח לעומת המקטור היהודי, מצומצמת מאד במקטור הערבי. אנשים אינם מעזים. בעיר כמו נצרת למשל, כולם ידועים למשפחותיהם, ושם עושים את החשבון בתוך החמולות.

בעכו ובנצרת-עלית לא ידוע לנו על קיום התופעה. מבחינת המערך המודיעיני שלנו אנחנו בודקים בכל ישוב וישוב. המידע שנמסר במקירותי היום נאסף בעקבות ידיעות שרוכזו ע"י פרישה רחבה של מודיעין והתמסרות לנושא, פרישה שאיננה מעמיקה ומקפת במידה מספקת. זה מחייב אמצעים. אמנם, קיבלנו תוספת אמצעים, אבל לא מספיקה. אנחנו משתדלים לעשות ככל האפשר באותם אמצעים העומדים לרשותנו.

לשאלה אם המחוז שלנו נחשב "נחשל" בנושא זה - ברור שאין מה להשוות עם ת"א. אני גם מאמין שהמצב הוא כזה שתוארתי. לגבי חדרה למשל יש לנו ידיעה כללית מאד על מספר עסקים שמשלמים סד"ח. זהו כאמור מידע כללי ביותר, ואנחנו בודקים אותו. אגב, בתחילת השנה היתה לנו הערכה בנושא זה. אחרי הבדיקה לא נתווספו מוקדים רבים על אלה שהיו בהערכתנו המקורית.

ב/מ.א. לוי:

במחוז שלנו יש לפחות שני מקרים בהם עסקו בני מיעוטים בסד"ח. בין האנשים הפליליים בכלל יש שיתוף פעולה מלא. יש קבוצה מיוחדת של בני מיעוטים שעסקה בפישוח כספות וכו', ויש גם קבוצות מעורבות. בפרט שיש היום שוק רחב לקליטת רכוש גנוב (השטחים).

י. באר:

האם התופעה של כנופיות מעורבות היא שכיחה?

ב/מ.א. לוי:

לא, אלא בשטחים מסויימים: סמים, רכוש גנוב וכו'.

לשאלה אם אנחנו מושיבים אנשים "סמויים" במקומות רגישים - התשובה חיובית בהחלט. יש לנו יחידות מבצעים, עיקוב סמוי, שאיננה מוכרת גם לאגף המשטרה עצמה. בפיאנו-באר של רפי נצחון למשל שמעו שני אנשים שלנו שישבו שם את האיומים בפועל מפי החשוד דניאלי, ובעקבות זאת הוא אף יועמד לדין. אם יש לנו שיתוף פעולה מצד המתלונן או בעל המקום - אנחנו יכולים גם להחדיר עובדים למקום, במטבח או במסעדה, ועי"כ אף הצלחנו להביא עבריינים לדין.

מה שנוגע להגנה שניתנת למתלונן - פירוש הדבר החל במעקב וגמור בשמירה צמודה, כולל שמירה בבית. ברור שזה צריך להיות צמוד גם לצעדים משפטיים. הבעיה מתחילה כשביהמ"ש משחרר את הנאשם. בבאר-רודיקה למשל, כשאחד האחים הלפריין היה במעצר, נשלחו אנשים אחרים לאיים על בעלת המקום שתבטל את התלונה. למזלנו היו האנשים שלנו במקום, ועי"כ הובאו גם המאיימים לדין. שמירה צמודה ממש היתה אצל אביבי, שבבית הוריו בגבעתיים הונחה לבנה, על רקע של

נ/מ א. לוי:

גביית חובות. אלא שאותו אביבי עצמו, ורבים כמותו, הוא אדם שהקים לו חברה וקיבל כספים מאנשים שונים, כולל נכ"ל שרצו להרויח עוד כמה פרוטות, וביום גהיר אחד הכריז על פשיטת-רגל ולא כיבד את התחייבויותיו, וכשבאו בעלי החובות לאיים עליו - רץ אלינו והתלונן, ואנחנו חייבים לשמור עליו. על אותו אביבי שמרנו במשך חודשים, בפרט שביחד עם אותם מתלוננים ישרים שרצו את כספם בחזרה התערבו גם כמה עבריינים שהניחו את הלבנה. הם הועמדו למשפט, אבל ביהמ"ש שיחרר אותם בערבות.

לא נתקלתי במחוז ח'א בשימוש בפעולות סד'ח בנשק של חייילים שמחזיקים אותו בבית. נשק שנמכר - כפי שנתגלה - בכפרי מיעוטים הוא נשק שנגנב ממחנות הצבא. גם שימוש בלתי חוקי בנשק נעשה בדרך-כלל בנשק גנוב.

י. בארי:
השאלה היא אם הגניבות של נשק קשורות בשיירות של אלמנטים מסויימים בצבא, כאלה שבעבר לא היו מגייסים אותם.

נ/מ א. לוי:
אין אני יכול לומר. האנשים שנעצרו על מכירת נשק לשני הערבים מאחד הכפרים שליך בית-ליך הם בני טובים מת'א, שפרצו וגנבו, והציעו לגנוב נשק עבור כל מי שירצה. אלה נערים שלא חשדנו בהם כלל בדבר כזה, ועלינו עליהם בעקבות חשד של פריצה רגילה וגביית מכוונת-חשוב.

יש לנו למשל אדם בשם נאג'י בשוק הכרמל. הוא מחזיק בנשק ברשיון שניתן לו ע"י הוועדה בראשותו של השופט המחוזי לנדאו. אין לו הרשעות קודמות. הוא עבר מדוכן לדוכן וגבה כספים - בין שלוש ל-15 לירות. הבעיה היא מי עומד מאחורי אדם כזה, או מי פועל בשמו. לכן איננו יורדים משוק הכרמל. יש לנו ידיעות שיש חלוקה של דוכנים, אבל עד כה לא עלינו על דברים קונקרטיים. הפעלנו יחידות סמויות, הלכנו בעקבות האיש הזה מדוכן לדוכן, חקרנו בעלי דוכנים שנראה היה לנו שהיו גלויים בדבריהם אתנו. אלא כיוון שמדובר היה בסכום כל-כך קטן, של שלוש לירות - העדיפו לשלם ולשתוק.

הבעיה העיקרית בנושא סד'ח היא שהעברייני חייב להימצא מאחורי סורג ובריח עד להבאתו לדין. כי ברגע שהוא משתחרר - מתווסף קושי עצום. די שהוא יעבור על המדרכה שליך אותו עסק כדי להפחיד את המתלונן. מאידך, אינני יודע איך ניתן לאלץ מתלונן לשתף פעולה. היחידה בת'א מונה יותר מ-350 איש, ואנחנו מוכנים לשתף כל עבודה בנושאים פליליים אחרים כדי לתת הגנה לאנשים הללו, אבל כל זה אינו מספיק. אנחנו משתדלים לשכנע אותו. אבל הפחד מרתיע אותו לעתים קרובות. מסוף 1975 ועד לחודש שעבר הובאו מספר עבריינים לא קטן לדין, ויושבים עד לסיום המשפט, ביניהם עבריינים די רציניים כמו חבורת הרצליה שהטילה פחד על המקום כולו. אבל גם כאן, מבין חמישה בעלי בתי-קפה שהיה מדובר בהם - רק אחד הסכים להתלונן.

היור' נ.צ. קשת: אחרי מתן גזר-הדין לא היו איומים?

נ/מ א. לוי:
לא. כולם יושבים בכלא. הם משתדלים לשנות מה שאפשר עד למתן גזר-הדין, ועד אז אנחנו נותנים למתלונן שמירה צמודה. בדרך כלל משתדל המתלונן להיות מאופק גם בביהמ"ש, ולהמעיט מחומרת העבירה.

צריך גם לזכור שעבריינים כאלה אחרי שיושבים
בכלא מאבדים גם את מעמדם בקרב חבריהם

נ/מ נ. ששון:

בעולם-התחתון.

האם יש גם תופעה של נקמה אחרי גזר-
הדין?

היו"ר נ.צ. קשת:

בדרך כלל לא. הפעולות הן כואות לפני
סתן גזר-הדין.

נ/מ א. לוי:

בידי טבלה שהוכנה לפני כחודשיים: היו
אצלנו בטיפול עד אז 12 פרשיות, עם 42 עצורים. מצב התיקים: כולם
בפרקליטות, פרט לתיק אחד שאין בו ראיות מספיקות. מתוך ה-42: 17 עבריינים
יושבים בכלא עד להעמדה לדין. 8 עדיין בחקירה. שוחררו - 14, ונדונו -
שלושה.

נ/מ י. קרתי:

בענין חברות השמירה: החוק מטפל ברישוי
של בעלי המפעל. לא זה מה שמדאיג אותנו,
כי זה פחות או יותר מוסדר. הבעיה היא האנשים שפועלים בכיסוי של חברות
השמירה הרשומות, אלה העוסקים בגביה, ברכישת לקוחות וכו' - הסחיטה
המתנהלת במסווה של עובדי חברות השמירה. מנהלי החברה והשומרים זקוקים
לרשיון, אבל הגוברים אינם זקוקים לרישוי. לאחרונה התחלנו לבדוק את
האנשים שביקשו רשיונות ולא קיבלו, האם הם עוסקים בשמירה ללא רשיון.
מספרם מגיע למאות. יחד עם זה, אי-אפשר לומר שיש פיקוח מלא על חברות
השמירה. אנחנו מוגבלים מאד בכוח-אדם, אבל במשך הזמן אולי ימצא הסדר
גם לכך. יש התחלה של רישום וסדר בנושא זה.

לשאלה האם הענשים אינם קלים מדי:-
הבעיה איננה בענשים. לאחרונה נתנו בתי-המשפט ענשים כבדים. הבעיה היא
הזמן עד למשפט והקושי שיש לנו עם בתי-המשפט להחזיק את הענשים במעצר
עד לגמר ההליכים המשפטיים, וכן אמצעי חירום. אם החברה הישראלית סבורה
שהבעיה כל-כך חמורה שמצריכה דיון כה ממושך בוועדת הפנים - אתם צריכים
לעזור לנו לקבל אמצעי חירום כדי להילחם בתופעות חירום כאלה. הכוונה
היא לכל אותם אמצעים שאינם מתיישבים בדיוק עם ליברליות, עם סובלנות
ועם זכויות הפרט. אם מלחמה - אזי מלחמה. הגשנו מספר הצעות למשרד
המשפטיים. הן נמצאות עכשיו בדיון אצל השופט לנדאו, ואני מקווה שאחדות
מהן יונחו על שולחן הכנסת ויזכו לתמיכתכם גם אם אינן מתיישבות כל-כך
עם כללי החופש והדמוקרטיה. הבעיה קשה.

הזכרה פה הבעיה של שחרור בערבות של
מי שנאשם במעשי סחיטה ואליםמות.

י. בארי:

הסכנה הגדולה של שחרור בערובה לפני
המשפט איננה רק בכך שהעבריין מהלך
חפשי, משום שהוא יכול לבצע עבירה גם באמצעות שליחים. הבעיה היא בכך
שכאשר האיש נמצא במעצר - החוק מחייב לגמור את משפטו מהר ככל האפשר.
אחרת יש סכנה של סחיבת המשפט במשך שנים.

נ/מ י. קרתי:

בענין שלמה סעדיה בשוק הכרמל, שנדון
לחמש שנים - בתקופה שהיה במעצר הופיע
המתלונן עם שני אנשים (קרובי הנאשם) כדי לבטל את התלונה. הוריתי מיד

נ/מ א. לוי:

נ/ם א. לוי:

לעצור את כל השלושה, והתברר ששני המלווים "ליוו" את האיש למשטרה כדי לווודא שאכן יחזור בו מתלוננתו. פתחנו נגדם תיק על שידול לעבירה.

נ/ם י. קרתי:

זוהי דוגמה למקרה שהצלחנו. אבל לעתים קרובות איננו מצליחים.

ח'כ הדליץ שאלה על הימצאות נשק בידי אזרחים. נושא זה איננו קשור במישרין לבעיית סד'ח. אבל ברור שהעובדה שכל-כך הרבה נשק - מורשה ובלתי מורשה - מצוי בידי אנשים היא דבר מדאיג מאד. בידי אנשים מסתובב הרבה יותר נשק מן הרצוי. לא נתקלנו במספר מסמעותי של עבירות שבוצעו בנשק חוקי - פרט למקרים של רצח או פגיעות מצד אנשים מופרעים או בלתי מאוזנים, עבירות על רקע רגשי, לא פשיעה קלאסית של עבירות רכוש. לכן אינני חושב שהליברליות היחסית שנהגנו במתן רשיונות לנשק יש לה השפעה על הנשק שמשתמשים בו לביצוע עבירות.

יש שאלה אם באמת נהגנו נכון במדיניות ברישוי. יש אנשים שדרושה להם אבטחה בשמירה על רכוש: יהלומים וכו'. הדברים הללו יידונו בפוחם אחר לגבי קביעת מדיניות. אני חוזר ואומר: למיטב ידיעתי אין קשר בין הליברליות ברישוי לבין השימוש בנשק לביצוע עבירות.

ענין גיוסם של אלמנטים פליליים: זהו שדה-מוקשים. זהו נושא חסוי ורגיש. יש בו מאבק ממושך עם הרבה מאד תהפוכות בין הגישה של דחיתתם של אלמנטים שוליים מהצבא, דבר שדוחף אותם עוד יותר לשוליים, לעומת הסיכון של אימון ומתן נשק בידיהם. אנחנו כמשטרה, ביחד עם כל הגורמים הטיפוליים בחברה: משרד הסעד וגורמי השיקום, רואים בחיוב רב קליטתם של האנשים הללו בצבא. לצבא יש בעיות לא מבוטלות. אינני רוצה להרחיב את הדיבור.

י. באר:

השאלה היא אם מצאתם קשר בין התגברות הפשיעה לבין הימצאותם של האלמנטים הללו בצבא.

נ/ם י. קרתי:

אינני חושב שאפשר לדבר על קשר, אם כי היו מקרים של אנשים כאלה שנחפשו בניצוץ קשר בין גיוסם של אלה לצבא ובין התופעה של התגברות הפשע לא הייתי הולך.

נ/ם נ. שרון:

מצד שני אפשר חוקא לטעון שעצם הימצאותם של אלה במסגרת כלשהי מונעת

ומפחיתה מאפשרויות הפשיעה שלהם.

נ/ם י. קרתי:

לשאלה בדבר היחידה המרכזית, טיפול מרכזי וחפיפה עם המחוזות וכו': - יש שיתוף פעולה מלא בינינו לבין היחידות המרחביות. העקרון הוא שהיחידה המקומית אחראית לנעשה באיזור, והיא פועלת בכל הבעיות שמתעוררות בו. המטה הארצי רואה את עיקר תפקידו בהכוונה, במתן אמצעים ותכנון קווי פעולה, פיקוח והיזון חוזר. תפקידה של היחידה הארצית - הנמצאת במסגרת מדור המודיעין במטה הארצי - הוא הכוונת היחידות הפועלות בנושא סד'ח, מעקב אחרי פעילותן, וקבלת תמונה ארצית. היא פועלת באמצעות האנשים בשטח, לא באופן עצמאי.

מטעה אוףי המלה "יחידה".

היו"ר ב.צ. קשת:

נ/מ א. לוי:
זהו צוות, צוות כמו זה שקולל למשל בשוק החשמלאים, שנכנס לפעולה ביחד אחנו, גם פעולה פיזית, אנשי מקצוע שמתמחים בנושא.

נ/מ נ. שרון:
זהו למעשה צוות של אנשים שמטפל בתופעה הזאת במטה הארצי. אנחנו קוראים לזה "צמ"ם" - "צוות מודיעין מיוחד".

נ/מ י. קרתי:
אין כאן פעילות נפרדת של היחידה המרכזית והמטה הארצי. אנחנו פועלים באמצעות היחידות המרחביות ומסייעים להן במידה שהן זקוקות לסיוע, להכוונה או להדרכה.

הפיקוד הוא מחוזי?

היו"ר ב.צ. קשת:

נ/מ י. קרתי:
אנשי היחידות הם פקודיהם של מפקדי המחוזות. יש שרשרת פיקוד, ויש שרשרת פיקוד מקצועית. מבחינה מקצועית הם מכוונים ע"י היחידות המקצועיות במטה הארצי. אבל הם אינם פקודים של אגף החקירות.

היו"ר ב.צ. קשת:
כלומר, הצוות הזה הוא כדוגמת כל יתר המחלקות במטה הארצי שהן בהכוונה אבל לא בפיקוד ישיר?

נכון.

נ/מ י. קרתי:

ולאן הולכים הדו"חות של נ/מ לוי?

היו"ר ב.צ. קשת:

נ/מ י. קרתי:
הדו"חות של נ/מ לוי הם ריכוז הפעולות של היחידה, והם הולכים למפקד היחידה המרכזית ולמפקד המחוז וכן למטה הארצי. התמונה הארצית שלנו כוללת את הדיווחים והפעילות של המחוזות השונים.

מי עומד בראש היחידה הזאת?

היו"ר ב.צ. קשת:

נ/מ יעקב נחמיאס.

נ/מ י. קרתי:

הוא בדרגה נמוכה מן היושבים כאן?

היו"ר ב.צ. קשת:

אנחנו מטפלים לא רק בסד"ח.

נ/מ נ. שרון:

נ/מ א. לוי:

היחסים בינינו טובים מאד. אנחנו מסתייעים מאד בצוות הזה. הוא מרכז בדרך כלל בבעיות כבדות. בישיבה קודמת נשאלתי למשל על שוק החשמלאים. אנשי הצוות הזה "התלבשו" על הנושא הזה, ישבו במחוז ת"א וסייעו בידינו.

נ/מ י. קרתי:

בנושא סד"ח מתעניינים גם שר המשטרה, גם המפכ"ל, גם ראש אגף החקירות, סגנו וראשי המחלקות. ס/נ נחמיאס רק מרכז את הנושא, הוא בעל-המקצוע, אבל הוא פועל בשמו של ראש אגף החקירות. הדרג לנושא זה במטה הארצי הוא אגף החקירות. בשלב מאוחר יותר ייתכן שתרצו לשמוע גם את ס/נ נחמיאס על הדרג של המטה הארצי. היום באו לכאן מפקדי המרחבים לדווח על מקרים ספציפיים בשטח.

היו"ר ב.צ. קשת:

אני מודה לאורחים. נמשיך בנושא בישיבה אחרת, ואז נשמע גם את ס/נ נחמיאס.

בסיום הישיבה ברצוני להודיע שאנחנו מתכננים ליום ה' הקרוב סיור בשכונת התקווה בת"א. פנה אלי אלימלך דם מהטלביזיה וביקש להצטרף לסיור כאורח סמוי, מבלי לראיין אנשים בשטח ורק לצלם את הסיור, ואם תתעורר מהומה, ולו הקלה ביותר - הוא יסתלק מיד מן המקום. בתנאים אלה אני נוטה להיענות לבקשתו. אני מבקש רק את הסכמתכם, ואקפיד על מילוי התנאים הללו. אני מבין שאין התנגדות. ביום ו' נרון בהצעה לטה'י של ח"כ שמעוני על האירועים בשכונת התקווה.

(הישיבה ננעלה ב-10.35)